

یادنامه

استاد محمد روشن

چهره ماندگار ایران و ادب فارسی

به کوشش:

دکتر عباس پناهی

عنوان و نام پدیدآور	: یادنامه استاد محمد روشن: چهره ماندگار زبان و ادب فارسی / گردآوری عباس پناهی؛
مشخصات نشر	: رشت: کاغذ سفید، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۷۲ ص.: مصور؛ ۱۹/۵×۹/۵ سم.
شابک	: 978-600-93258-2-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۶۲ - ۷۶.
موضوع	: روشن، محمد، ۱۳۱۲-- یادنامه‌ها
موضوع	: نویسندگان ایرانی -- گیلان -- قرن ۱۴
موضوع	: Authors, Iranian -- Gilan -- 20th Century
شناسه افزوده	: پناهی، عباس، ۱۳۵۴ -، گردآورنده
شناسه افزوده	: دانشگاه گیلان، پژوهشکده گیلان شناسی
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ۱۸۷۴۵/و PIR۸۲۴۵
ر. ه. بندی دیویی	: ۸۹۸/۲۶۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۴۶۷۸۹۵

یادنامه استاد محمد روشن

به کوشش	: دکتر عباس پناهی
شماره و تاریخ انتشار	: اول - ۱۳۹۷
شمارگان	: ۵۰۰ نسخه
نشانی ناشر	: رشت، خیابان معلم، کوچه دانش ۲، ساختمان کاسپین، واحد ۲
شماره تماس	: ۰۱۳-۳۳۲۳۱۳۵۴
رایانامه	: Pub.whitepaper@gmail.com

فهرست

صفحه	عنوان
۷	مقدمه
۱۰	زندگی نامه
۱۷	محمد روشن از زبان خود
۲۰	دیدگاه استاد محمد روشن درباره بزرگان زبان و ادب فارسی
۲۷	دیدگاه شخصی از صاحب نظران درباره استاد محمد روشن
۴۰	کتابشناسی استاد روشن
۴۵	نامه‌ی روشن «جشن نامه استاد محمد روشن»
۴۹	روشن و پورداماد
۵۰	فهرست مقاله‌ها، یادداشت‌ها، و کت و گوه‌ای استاد محمد روشن
۶۲	تصاویر

۱. مقدمه

استاد محمد روشن یکی از مشاهیر برجسته گیلان و ایران در حوزه زبان و ادب فارسی است. وی ویراستار، مصحح و پژوهشگری نامدار است که با نگاهی به کارنامه علمی ایشان می‌توان به نبوغ درخشان فکری و بلوغ علمی در حوزه ادب- پژوهی و بررسی متون کهن پی برد. استاد روشن، زاده سال ۱۳۱۲ خورشیدی در رشت است. وی پس از اتمام تحصیلات مقدماتی خود در رشت، به تشویق استاد پورداوود به دانشکده ادبیات دانشگاه تهران راه یافت و از محضر استادان نامداری چون دکتر حسن الزمان، فروزانفر، پورداوود، استاد فرشته خصال، دکتر محمد حسن حسینی، حسین خطیبی و دکتر ناتل خانلری بهره‌یاب شد؛ به ویژه در استاد پورداوود و دکتر معین خدمت خالصانه داشت و در چاپ فرهنگ ایران باستان و هرمزد نامه استاد پورداوود و آراستن فهرست یازده‌گانه چهار مقاله نظامی عروضی و گزیده‌های نثر و نظم دکتر معین سعی بی‌بدیل نمود. استاد روشن دوره فوق لیسانس را در پژوهشکده فرهنگ ایران گذرانید و پس از آن با بازگشت به زادگاه خود از سال ۱۳۳۷ تا ۱۳۴۸ به دبیری در دبیرستان‌های رشت مشغول شد. وی سپس از سال ۱۳۵۰ به هیئت علمی پژوهشکده فرهنگ ایران پیوست و در دوره‌های فوق لیسانس و دکترای زبان و ادبیات فارسی در دوره فوق لیسانس رشته تاریخ و زبان‌شناسی به تدریس پرداخت. همکاری با بنیاد فرهنگ ایران در حوزه «فرهنگ تاریخی زبان فارسی» تا زمان انقلاب اسلامی ادامه داشت و در این مدت با استادانی چون محمد پروین گنابادی و مجتبی مینوی به

همکاری پرداخت. استاد روشن در سال ۱۳۵۰ از وزارت آموزش و پرورش به فرهنگستان ادب و هنر منتقل گشت و از آن پس در بیشتر فعالیت‌های فرهنگی داخلی و خارجی اعم از کنگره‌ها، سمینارها، بزرگداشت‌ها و... حضور داشته است. محمد روشن از نخستین دوره کنگره تحقیقات ایرانی که از سوی دانشگاه تهران به سال ۱۳۴۹ برپا گردید تا هشتمین دوره آن که هریک از سوی دانشگاه‌های فردوسی مشهد، تبریز، اصفهان، شیراز و ملی سابق (دکتر بهشتی) و بنیاد فرهنگ ایران و فرهنگستان ادب و هنر در کرمان عضویت مؤثر داشت؛ چنان که ۵ دفتر از خطابه‌ها و کنگره‌های بنیاد فرهنگ ایران و فرهنگستان ادب و هنر با نظارت و دبیرسازی وی منتشر گردید. وی همچنین در کنگره جهانی هزارمین سال بدوین شاهنامه فردوسی که از سوی یونسکو در دانشگاه تهران به سال ۱۳۶۹ برپا گردید، عضویت داشت و برای نخستین بار خودش دار بودن نسخه خطی شاهنامه فلورانس را که تاریخ مجرای ۱۴۶۱ دارد و خود توفیق بررسی عین نسخه را در کتابخانه ملی فلورانس یافته بود، اعلام داشت. محمد روشن در کنگره جهانی بزرگداشت بهمن سده نظامی در دانشگاه تبریز (تیرماه ۱۳۷۰) و نیز کنگره نواجیدی کرمانی در دانشگاه کرمان (مهرماه ۱۳۷۰) عضویت داشت. وی در کنگره بزرگداشت استاد دکتر معین که از سوی دانشگاه گیلان در اردیبهشت ۱۳۷۰ برگزار گردید، عضو هیئت اجرایی کنگره بود و نیز در کنگره گیلان‌شناسی دانشگاه گیلان، در شهریور ۱۳۷۲ مشارکت داشت.

از نخستین آثار تصحیحی استاد روشن، تفسیر سوره یوسف (ع) بود که در سال ۱۳۴۵ با نظر تأیید احسان یارشاطر به چاپ

رسید. همچنین از آثار دیگر ایشان می‌توان به تصحیح «مرزبان-
نامه»، «جنگ‌نامه حضرت سید جلال‌الدین اشرف»، «بختیارنامه
(لمعة السراج لحضرة التاج)»، «فهرست نسخه‌های خطی
کتابخانه عمومی جمعیت نشر فرهنگ رشت»، «جامع‌التواریخ
(تاریخ ایران و اسلام)»، «تاریخ‌نامه طبری (بلعمی)» اشاره کرد.
این مجموعه هرچند اثری ناچیز از دریای علم و اندیشه استاد
محمد روشن را بازگو می‌نماید، اما دفتری گشوده است تا در
پایان نزدیک مقالاتی فاخر در مقام علمی استاد نگارش شود. در
تهیه و تکمیل این مجموعه عزیزانی یاری‌ام کرده‌اند. خانم‌ها
فروشته رحمانی‌نژاد و نادیا ره زحمت‌های زیادی در تدوین این
مجموعه انجام داده‌اند. همچنین از مساعدت‌های آقای احمد
اداره‌چی ژالان، فرامرز طالبی، آقای مرتضی عاطفی، خانم دکتر
ژاله حساس‌خو، علی میرزا و سایر عزیزان سپاسگزارم.

دکتر عباس پناهی

رشت، آذرماه ۱۳۹۷